

## Kuusalu Keskkooli ainekava gümnaasiumile

Ainevaldkond: Keel ja kirjandus	Kursus: Keel ja ühiskond
Kursuse maht: 35 tundi	
<b>Õppe- ja kasvatuseesmärgid:</b>	
<p>Õpetusega taotletakse, et õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) analüüsib keele rolli, funktsioone ja tähendust ühiskonnas ning suhtluses;</li> <li>2) kirjeldab eesti keele eripära, suulise ja kirjaliku keele norme ning etiketti;</li> <li>3) selgitab allkeelte ja keele varieerumise olemust;</li> <li>4) tunneb eesti keeleallikaid ja korpusi ning kasutab neid eesmärgistatult;</li> <li>5) kirjeldab eesti kirjakeele kujunemislugu;</li> <li>6) nimetab eesti keele arenduse peamisi suundi ja põhimõtteid;</li> <li>7) selgitab keele muutuste olemust;</li> <li>8) analüüsib ajastuomaseid keelenähtusi.</li> </ol>	
<b>Õppeaine kirjeldus:</b>	
<p>Kursusel vaadeldakse keelesugulust soome-ugri ja Euroopa keelte vahel, eesti keele struktuuri ja muutumist ajas, kirjakeele staatust ja ajalugu, erinevaid allkeeli ja nende kasutusvaldkondi, suulise keele eripära, koha- ja sotsiaalmurdeid ning keeleteketti. Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida ja praktikas rakendada.</p>	
<b>Lõiming teiste ainevaldkondade õppeainetega:</b>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• geograafia: maailma keeled ja rahvad, ohustatud keeled;</li> <li>• bioloogia: keele füsioloogilised, neurooloogilised ja geneetilised alused; teiste loomaliikide kommunikatsioon;</li> <li>• füüsika: helisignaali tekitamine, liikumine, vastuvõtmine;</li> <li>• ühiskonnaõpetus: sotsiolingvistika, keele staatust ühiskonnas, keelemaastikud, vähemuskeeled;</li> <li>• kirjandus: ajaloolised romaanid, geograafiline varieerumine tegelaste kõnes, reisikirjandus;</li> <li>• filosoofia: tähenduse olemus, tähenduse mõtestamine eri koolkondades;</li> <li>• ajalugu: keelte muutumine ajas, keelte geneoloogiline sugulus ning selle seotus riikide ja rahvaste ajalooga.</li> </ul>	
<b>Õppesisu</b>	<b>Õpitulemused:</b>
<p><b>Keele olemus ja ülesanded:</b> infovahetus, suhteloome, identiteedi väljendamine, maailmapildi kujundamine. Keel kui märgisüsteem. Keel ja inimene. Keel rahva ja riigi identiteedi osana. Keele, kultuuri ja ajaloo seosed (ka geneetika ja arheoloogia).</p>	<p>Analüüsib keele rolli, funktsioone ja tähendust ühiskonnas ning suhtluses.</p>
<p><b>Eesti keel ja teised keeled.</b> Eesti keel soome-ugri keelena. Maailma keeled. Andmebaasid keelte võrdlemiseks (nt Grambank, Ethnologue,</p>	<p>Selgitab allkeelte ja keele varieerumise ja keele muutuste olemust. Analüüsib ajastuomaseid keelenähtusi.</p>

<p>WALS). Põliskeeled, keelte hääbumine ja “elustamine”. Keelekontaktid saksa, vene, rootsi, soome, inglise ja teiste keeltega. Keele muutumine, grammatika muutumise olemus (grammatisatsioon). Täheenduse olemus. Täheenduste muutumise üldised, keelesised ja ühiskondlikud seaduspärad.</p> <p><b>Keele variandid.</b> Keele varieerumise tegurid (suhtluskanal, vanus, piirkond, kasutussituatsioon jne). Keelenorm.</p>	
<p><b>Eesti keele struktuur teiste keelte taustal:</b> häälikusüsteem, muutevormistik, sõnamoodustus, lausetüübid ja sõnajärg. Eesti keeleallikad (nt Sõnaveeb, ÕS), nende funktsioon ja kasutusala. Korpuste kasutamise algteadmised. Keeleandmete analüüs ja esitamine.</p>	<p>Kirjeldab eesti keele eripära, suulise ja kirjaliku keele norme ning etiketti.</p>
<p><b>Tänapäeva eesti kirjakeele kujunemine</b> teiste keelte kirjakeele kujunemise ja maailma ajaloo taustal.</p>	<p>Kirjeldab eesti kirjakeele kujunemislugu.</p>
<p><b>Eesti mitmekultuurilise ja mitmekeelse ühiskonnana.</b> Mitmekeelsus. Keeleline tolerantsus. Eesti keelepoliitika: eesti keele staatus ja tulevik.</p>	<p>Nimetab eesti keele arenduse peamisi suundi ja põhimõtteid.</p>
<p><b>Eesti keele kasutusvaldkonnad ja arendus:</b> keeletehnoloogia, terminoloogia ja oskuskeel.</p>	<p>Tunneb eesti keeleallikaid ja korpusi ning kasutab neid eesmärgistatult.</p>

### Gümnaasiumi õpitulemused:

- 1) mõistab eesti keele rolli rahvusliku, riikliku ja individuaalse identiteedi kujundamisel;
- 2) mõistab keele tähendust ühiskonnas, tajub keele ajaloolist kujunemist ja varieerumist, väärtustab keeleoskust, arendab seda lugedes ja kirjutades;
- 3) loeb, analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki tekste, tunneb tekstide mõjutusvahendeid, kasutab sihipäraselt ja eetiliselt teabeallikaid;
- 4) väljendab ennast nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses selgelt, eesmärgipäraselt ja üldkirjakeele normide kohaselt, kasutab keeleallikaid ja andmekogusid;
- 5) koostab etapiviisilise kirjutamisprotsessi käigus eri liiki tekste, teab tekstide ülesehituse põhimõtteid ja iseärasusi ning teeb teadlikke keelevalikuid;
- 6) analüüsib oma kirjutamisoskust ja kasutab seejuures metakeelt.